

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра публічного управління і проектного менеджменту**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»
31 серпня 2023 року, протокол № 7
Голова Вченої ради ННІМП ДЗВО
«Університет менеджменту освіти»

Т.Є. Рожнова

ФАНДРЕЙЗИНГ І ПРОЄКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

(дисципліна вільного вибору здобувачів вищої освіти)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський), третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: без обмежень

Спеціальність: без обмежень

Освітньо-професійна / освітньо-наукова програма: без обмежень

Київ 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Фандрейзинг і проєктний менеджмент» за вільного вибору здобувачів вищої освіти складена відповідно до навчальних планів освітньо-професійних / освітньо-наукових програм Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Авторка-укладачка робочої програми навчальної дисципліни:

Г. В. Бережна, к.е.н., доцентка, доцентка кафедри публічного управління і проектного менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
публічного управління і проектного менеджменту
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 01 від 06 вересня 2021 р.,
зі змінами, протокол №01 від 30 серпня 2023 р.)

Затверджено Вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 7 від 30 серпня 2023 р.)

© Бережна Г.В., 2023 р.

© ДЗВО «УМО», 2023 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3,0	Галузь знань: без обмежень Спеціальність: без обмежень Освітньо-професійна / освітньо-наукова програма: без обмежень	Навчальна дисципліна вільного вибору здобувачів вищої освіти	
		Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90	Рівень вищої освіти: другий (магістерський) третій (освітньо-науковий)	1, 2	
		Семестр	
		Відповідно до навчальних планів	
		Лекції	
		16	6
		Практичні, семінарські заняття	
		14	4
		Самостійна робота	
		60	80
		Форма контролю	
залік			

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 33% : 67%; для заочної форми навчання – 11% : 89%.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Фандрейзинг і проєктний менеджмент» є формування у здобувачів вищої освіти системи знань з теорії та практики процесу залучення ресурсів на реалізацію проєктів.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Фандрейзинг і проєктний менеджмент» є:

- розкрити сутність, принципи та основні поняття фандрейзингу;
- визначити особливості залучення грантів та співпраці із фондами;
- визначити найбільш прості та зручні шляхи досягнення поставлених цілей, за рахунок залучення ресурсів на реалізацію проєкту;
- здійснювати планування та будувати логічну схему проєкту в процесі залучення ресурсів від грантодавчих установ;
- оволодіти основами розробки проєкту, складання проєктної заявки, бюджету проєкту, звітності та подяки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Фандрейзинг і проєктний менеджмент»

» здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- особливості процесу залучення грантів;
- методи роботи фандрейзера;
- етапи фандрейзингової діяльності;
- основні принципи складання заявки на залучення гранту;
- особливості планування бюджету проєкту, ведення супровідної документації і звітності;

вміти:

- визначати та обґрунтовувати види та джерела ресурсів, форми підтримки та інструменти фандрейзингу, що будуть найоптимальнішими для розробленого проєкту;
- здійснювати пошук діючих конкурсів за допомогою Інтернет-ресурсів для проєкту;
- визначати та вибирати основні види стратегій, які доцільно використовувати в фандрейзинговій діяльності;
- формувати проєктну заявку для подання на грантові конкурси, складати бюджет проєкту та визначати види звітності, які необхідно подавати донорам у процесі реалізації проєкту.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність, принципи та основні поняття фандрейзингу

Визначення фандрейзингу. Принципи фандрейзингу. Основні поняття фандрейзингу. Завдання фандрейзингу. Напрямки діяльності фандрейзингу. Суб'єкти фандрейзингу. Об'єкти фандрейзингу. Донори та способи взаємодії з ними. Класифікація донорів. Мотиви донорства. Вибір потенційних донорів. Основний цикл роботи з донорами. Участь волонтерів у фандрейзинговій діяльності. Правила успішного фандрейзингу. Причини невдалого фандрейзингу.

Тема 2. Досвід та перспективи розвитку фандрейзингу

Історія розвитку фандрейзингу в Україні. Досвід фандрейзингових організацій у закордонних країнах. Використання ІТ-технологій. Використання PR-технологій. Перспективи розвитку фандрейзингу в Україні. Використання нових інструментів фандрейзингу.

Тема 3. Фандрейзингова діяльність та форми її підтримки

Нормативно-правові основи фандрейзингу. Фандрейзинг як основа розвитку некомерційних та громадських організацій. Види ресурсів, необхідних для розвитку фандрейзингової діяльності. Додаткові джерела фінансування фандрейзингової діяльності. Можливі форми підтримки. Благодійні організації. Філантропія. Меценатство. Спонсорство. Інструменти фандрейзингу.

Тема 4. Фонди та гранти

Визначення фонду. Види фондів в Україні. Зарубіжні фонди. Вибір фонду. Сутність поняття «грант» відповідно до чинного законодавства України. Класифікація грантів. Грантодавчі установи. Пошук гранту. Інтернет-ресурси, інститути, наукові центри як інформаційні джерела для пошуку грантів.

Тема 5. Планування фандрейзингової діяльності

Модель планування фандрейзингу. Концепція проєкту. Визначення проблем і потреб. Визначення цільової групи проєкту. Визначення шляхів розв'язання проблем. Мета та завдання проєкту. Визначення методів та етапів досягнення мети і завдань проєкту. Визначення очікуваних результатів. Вибір показників роботи. Визначення ресурсів проєкту. Логічна схема проєкту. Часові рамки проєкту. План реалізації. Інструменти оцінки проєктів.

Тема 6. Вибір стратегії та звернення

Вироблення стратегії фандрейзингу. Пошук джерел коштів, їх визначення, визначення їх потенціалу. Вивчення можливостей підтримки власної ідеї. Спонсорський пакет. Звернення. Типи заявок. Заявка-запит. Повна заявка та її структура. Супровідна

документація: автобіографія, резюме, супровідний та рекомендаційний листи тощо.

Тема 7. Бюджет та результат діяльності фандрейзингу

Складання бюджету проєкту. Види звітності. Результат фандрейзингової кампанії. Подяка. Види подяки. Заходи, спрямовані на подяку донору. Розвиток проєкту після закінчення фінансування. Моніторинг та оцінювання.

Тема 8. Основні методики роботи фандрейзера

Менеджмент орієнтований на результат. Корпоративний фандрейзинг. Методики фінансової діяльності з державними установами та органами місцевого самоврядування. Приватні пожертви. Методика роботи з бізнес-структурами.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви теми	Кількість годин			
	денна / заочна форми			
	Усього	у тому числі		
л.		практ.	с/р	
Тема 1. Сутність, принципи та основні поняття фандрейзингу	11 / 11	2 / 2	2 / 0	7 / 9
Тема 2. Досвід та перспективи розвитку фандрейзингу	11 / 11	2 / 0	2 / 0	7 / 11
Тема 3. Фандрейзингова діяльність та форми її підтримки	11 / 11	2 / 2	2 / 0	7 / 9
Тема 4. Фонди та гранти	11 / 11	2 / 0	2 / 0	7 / 11
Тема 5. Планування фандрейзингової діяльності	11 / 12	2 / 2	2 / 0	7 / 10
Тема 6. Вибір стратегії та звернення	11 / 11	2 / 0	0 / 2	9 / 9
Тема 7. Бюджет та результат діяльності фандрейзингу	12 / 11	2 / 0	2 / 0	8 / 11
Тема 8. Основні методики роботи фандрейзера	12 / 12	2 / 0	2 / 2	8 / 10
Всього	90	16 / 6	14 / 4	60 / 80

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№	Назва теми	Зміст	Кількість годин денна/заочна
1	Тема 1. Сутність, принципи та основні поняття фандрейзингу	Визначити сутність категорії «фандрейзинг» та суміжних понять. Охарактеризувати напрямки застосування та завдання фандрейзингу. З'ясувати сутність та основні мотиви донорства. Визначити роль особистого звернення до донорів та місце волонтерів у даному виді співпраці. Визначити правила успішного та причини невдалого фандрейзингу. Розглянути метод обстеження – анкетування як засіб визначення проблем,	7 / 9

		потреб та цільових груп для розроблення проєкту фандрейзингової кампанії.	
2	Тема 2. Досвід та перспективи розвитку фандрейзингу	Описати історичні корені фандрейзингу в Україні та навести приклади його використання. Визначити, на свій розсуд, найкращий досвід фандрейзингу за кордоном (країна на вибір). З'ясувати можливості застосування ІТ-технологій та роль PR-технологій в фандрейзинговій діяльності. З'ясувати проблеми розвитку благодійності в Україні. Обґрунтувати своє бачення перспектив розвитку фандрейзингу в Україні. Обговорити дані анкетування та визначитися із напрямком, сферою застосування та тематикою вашого проєкту (методом мозкового штурму).	7 / 11
3	Тема 3. Фандрейзингова діяльність та форми її підтримки	Ознайомитися із законодавчою базою благодійної діяльності в Україні. З'ясувати види можливих необхідних ресурсів для реалізації проєктів та джерела їх залучення. Визначити форми підтримки проєктів в Україні та їх особливості. Ознайомитися з діючими інструментами фандрейзингу в Україні та закордонних країнах. Визначити та обґрунтувати види та джерела ресурсів, форми підтримки та інструменти фандрейзингу, що будуть найоптимальнішими для вашого проєкту. З'ясувати, які закордонні інструменти фандрейзингу можна і доцільно застосовувати в Україні.	7 / 9
4	Тема 4. Фонди та гранти	Визначити перелік ресурсів, які дозволяють здійснювати фандрейзингову діяльність. З'ясувати особливості пошуку грантів в Україні. Обговорити практику співпраці закордонних фондів в Україні. З'ясувати критерії відбору програм, фондів та грантів для вашого проєкту. Переглянути вітчизняні та закордонні сайти для пошуку грантів. Здійснити пошук діючих конкурсів за допомогою Інтернет-ресурсів для вашого проєкту.	7 / 11
5	Тема 5. Планування фандрейзингової діяльності	Розглянути модель планування фандрейзингу. З'ясувати основні кроки фандрейзингу. Виконати вправи на опис проблеми. Розглянути сутність відбору цільової групи. Визначити особливості формулювання мети та завдань проєкту. Виконати вправи на визначення мети та завдань проєкту. Обґрунтувати вибір методів для досягнення мети. Виконати вправи на визначення очікуваних	7 / 10

		результатів. Розглянути сутність основних інструментів оцінки проєктів.	
6	Тема 6. Вибір стратегії та звернення	Визначити, які основні види стратегій доцільно використовувати в фандрейзинговій діяльності. З'ясувати складові спонсорського пакету. Розглянути етапи підготовки резюме. Принципи написання автобіографії. Особливості складання рекомендаційних листів тощо.	9 / 9
7	Тема 7. Бюджет та результат діяльності фандрейзингу	З'ясувати основні статті видатків бюджету проєкту. Навчитися складати бюджет проєкту. Визначити види звітності, які необхідно подавати донорам у процесі реалізації проєкту. Розробити лист-подяку донору. Розглянути види подяки та хід взаємовідносин з донором після закінчення проєкту. З'ясувати методи здійснення моніторингу і оцінки проєктів.	8 / 11
8	Тема 8. Основні методики роботи фандрейзера	З'ясувати сутність менеджменту орієнтованого на результат та основних його ознак. Розглянути особливості корпоративного фандрейзингу. З'ясувати особливості методики фінансової діяльності з державними установами та органами місцевого самоврядування. Розглянути особливості приватних пожертв. Визначити особливості роботи з бізнес-структурами.	8 / 10
Всього			60 / 80

6. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФАНДРЕЙЗИНГ І ПРОЄКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

1. Сутність фандрейзингу, його місце, роль та сфери застосування в сучасному світі
2. Сутність основних понять фандрейзингу
3. Суб'єкти фандрейзингової діяльності та їх коротка характеристика
4. Благодійництво та основні його форми
5. Сутність та зміст поняття «культивація» донорів
6. Основні принципи фандрейзингу згідно Декларації етичних принципів в фандрейзингу
7. Основні етичні стандарти, що регулюють фандрейзингову діяльність
8. Завдання та напрями фандрейзингової діяльності
9. Класифікація донорів
10. Мотивація донорів
11. Риси професійного фандрейзера та їх характеристика
12. Основний цикл роботи з донорами
13. Рівні піраміди фандрейзингу та їх зміст
14. Правила успішного фандрейзингу
15. Помилки фандрейзингу, яких необхідно уникати при проведенні фандрейзингової діяльності
16. Етапи становлення благодійності в Україні та їх коротка характеристика
17. Досвід та місце фандрейзингу в США

18. Коротка характеристика фандрейзингової діяльності в Ірландії, Австралії, Новій Зеландії
19. Світовий рейтинг благодійності. Коротка характеристика фандрейзингової діяльності в Великобританії
20. Можливості фандрейзингу в мережі Інтернет
21. PR технології в фандрейзинговій діяльності
22. Нормативно-правові основи фандрейзингу
23. Основні положення Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»
24. Роль Закону України «Про волонтерську діяльність»
25. Роль фандрейзингу в діяльності неприбуткових організацій
26. Сутність та коротка характеристика організацій громадянського суспільства
27. Види ресурсів, що використовуються у фандрейзинговій діяльності та їх приклади
28. Основні джерела фінансування фандрейзингової діяльності, їх характеристика
29. Категорії донорів та притаманні їм ресурси
30. Волонтери та їх роль у фандрейзингу
31. Головні форми фандрейзингової діяльності та їх особливості
32. Інструменти фандрейзингу та їх характеристика
33. Умови вибору інструментів фандрейзингу
34. Фонд та класифікація фондів
35. Типи, за якими доцільно здійснювати пошук фондів
36. Типи програм, що підтримують фонди. Форми фінансування
37. Грант та його типи
38. Види грантів
39. Переваги та недоліки грантів
40. Основні кроки фокусування зусиль фандрейзера
41. Інформаційні джерела для пошуку грантів
42. Етапи фандрейзингу та їх складові
43. Прийоми фандрейзингу: таблиця діапазону пожертв, решітка пожертв, матриця зв'язку
44. Етапи визначення потреб та проблем
45. Методи вивчення потреб та їх коротка характеристика
46. Цільова група, класифікація цільових груп
47. Мета проєкту та основні правила її формулювання
48. Завдання проєкту та критерії їх відповідності меті. Вимоги до завдань проєкту
49. Визначення методів та етапів досягнення мети та завдань проєкту
50. Очікувані результати проєкту та формування їх рівнів
51. Кількісні та якісні показники проєкту, необхідність їх застосування
52. Логічна схема проєкту. Робочий план проєкту
53. Інструменти оцінки проєкту
54. Стратегії поліпшення самодостатності неприбуткових організацій
55. Спонсорський пакет та характеристика його складових
56. Лист-запит та його структура
57. Повна типова заявка та її складові частини
58. Супровідна документація підтримки заявки
59. Бюджет проєкту та основні вимоги до його написання
60. Основні розділи та статті витрат, які найчастіше вимагаються фондами
61. Критерії оцінки бюджету. Контроль над його дотриманням
62. Звітність перед донором та її роль. Види звітів
63. Подяка донору
64. Розвиток проєкту після закінчення фінансування. Оцінка результатів проєкту

65. Сутність моніторингу проєкту. Моніторинг показників за етапами реалізації проєкту

66. Менеджмент орієнтований на результат

67. Корпоративний фандрейзинг

68. Характеристика методики фандрейзингової діяльності із органами державної влади та органів місцевого самоврядування

69. Характеристика методики фандрейзингової діяльності із приватними особами

70. Характеристика методики фандрейзингової діяльності з бізнес-структурами

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням презентацій, семінари, фасилітовані дискусії-обговорення.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: виконання індивідуальних навчальних завдань і проєктів.

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється у формі індивідуального чи комбінованого контролю знань здобувачів вищої освіти під час перевірки активності протягом аудиторних занять, виконання індивідуальних та групових завдань. На практичних заняттях оцінюється участь в обговоренні ситуацій та виконанні завдань.

Підсумковий контроль знань – залік.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни «Фандрейзинг і проєктний менеджмент», є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

9. КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено за 100-бальною шкалою. Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Позитивні оцінки виставляються тим здобувачам вищої освіти, які виконали всі види навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, і набрали за результатами оцінювання не менше 60 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль і самостійна робота								Інд. завдання	Всього
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
10	10	10	10	10	10	10	10	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C	добре	
64-74	D	задовільно	
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Бабій О.Я. Посібник з фандрейзингу для бізнес-об'єднань. Київ, 2017. 168 с. https://platforma-msb.org/wp-content/uploads/2018/03/Fundraising_for_BMOs_Babij_2017.pdf
2. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text>
3. Закон України «Про волонтерську діяльність» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text>
4. Кобзарев О. Фандрейзинг. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Асоціація міст України. К.: ВІ ЕН ЕЙ, 2015. 84 с. <https://fundraiser.games/uploads/files/materials/41/d5b5795ec39d877439215835884e1234.pdf>
5. Нагірська К. Грант-менеджмент: Просто про складне: навчально-практичний посібник. Підготовлено в рамках реалізації проєкту за фінансової підтримки House of Europe та ЄС. 2022. 58 с.
6. Настанова з проєктного менеджменту для переміщених, відновлених, новостворених і працюючих у викликах криз українських організацій громадянського суспільства / Укладач: Коновалов А. Рівне / Харків, 2022. 80 с.

7. Скорик М. Дієвий краудфандинг: що потрібно знати громадській організації, щоб ефективно збирати пожертви через власний сайт / Центр інформації про права людини. Київ, 2018. 30 с. <https://fundraiser.games/uploads/files/materials/36/1ea6628e951f0bde58d-39347dff4b48b.pdf>

8. Сорока С.В., Лізаковська С.В. Нормативно-правове забезпечення розвитку фандрейзингу в Україні / Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2021. № 2. С. 29–34. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.2.5>

9. Урсалов Є.І. Алгоритм управління фандрейзинговою діяльністю для об'єктів соціального підприємництва / Social Economics. 2015. № 2. С. 187–197.

10. Фандрейзинг, або залучення ресурсів для ідей і проєктів: короткий практичний посібник для планування фінансової діяльності громадських організацій / Укладання та упорядкування матеріалів: Стащук І., Лисенко В. Запоріжжя, 2021. 52 с. <https://www.stepngo.in.ua/wp-content/uploads/2021/02/fundraising-for-ngos.pdf>

11. Чернявська О.В., Соколова А.М. Фандрейзинг : навч. посіб. Київ, 2015. 272 с.

12. Чиркова Ю.Л., Лиса Д.С. Роль фандрейзингу в умовах розширення джерел фінансування ініціатив вітчизняних суб'єктів господарювання: міжнародний досвід та особливості застосування у час війни / Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. 2022. № 2 (8). С. 312–319. <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/dec/29546/220972maket-316-323.pdf>

13. Шаповалова Т.В. Соціальне підприємництво і фандрейзинг: навч. посіб. К.: МФСА, 2016. 186 с.

Додаткова література

14. Деліні М.М. Фандрейзинг та донорство як інструменти реалізації соціально-економічної відповідальності підприємництва / Причорноморські економічні студії, 2017. Вип. 23. С. 75–78.

15. Іноземні недержавні фонди в Україні: Аналітична доповідь. Наук. ред. І. Бураковський; автори: І. Бураковський, Є. Ангел, В. Кравчук, С. Юхименко. К.: Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2018. 65 с.

16. Інтерактивна навчальна платформа FUNdraiser <https://fundraiser.games/>

17. Краплич Р. Залучення фінансування з місцевих джерел для неприбуткових організацій. Рівне, 2002. 184 с. http://www.moay-rodyna.org.ua/files/Zaluchennia_finansuvannia_z_miscevyh_dgerel_dlia_nepryb_org.pdf

18. Ключі ефективного фандрейзингу: онлайн-курс, розроблений Інститутом лідерства та управління УКУ за підтримки ЮНІСЕФ та Уряду Кореї https://www.youtube.com/playlist?list=PLpLtqiLSxZK_PtmNc4L0C6jn-ReRspnkt

19. Куц С. Фандрейзинг АВС : навч. посіб. К.: Центр філантропії, 2008. 92 с.

20. Ноздріна Л.В., Кривович О.І. Застосування ERP-систем у фандрейзингу вищої школи / Збірник наукових праць «Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві», 2022. Т. 1, № 43. С. 22–29. DOI: <https://doi.org/10.55643/ser.1.43.2022.432>

21. Проєктний менеджмент в діяльності громадських організацій / За заг. ред. Дмитрук Н. Полтава, 2020. 96 с. https://initiative.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Posibnyk_Fond-2020_kor.pdf

22. Соколова А.М. Механізм управління фандрейзинговою діяльністю організацій громадянського суспільства: сутність та структура / Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2016. № 2 (74). С. 108–115.

23. Соколова А.М. Фандрейзингова діяльність: сутність, особливості та перспективи розвитку / Економіка та держава. 2013. № 1. С. 13–16.